

Βιβλίο

Τα ετερόδοξα κείμενα του Νίκου Δήμου

Τα κείμενα τιλοφορούνται «ετερόδοξα», γιατί επιμένουν να απογυμνώνουν τον άνθρωπο από τις σταθερές του, από την αίγλη με την οποία ο ίδιος επιθυμεί να περιβάλλει τον εαυτό του, και τον παρουσιάζουν απομυθοποιημένο στις πραγματικές του διαστάσεις

της ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΑΚΚΑ*

Το βιβλίο «Η Αντίσταση στον Δαρβίνο και άλλα 13 ετερόδοξα κείμενα» του Νίκου Δήμου, που κυκλοφόρησε τον περασμένο Μάρτιο από τις εκδόσεις Πατάκι, αποτελεί *λίτρωση* στις μέρες της μίζεριας, λουιρό της ψυχής, ανανέωση ζωής και ανάσα, μια απολαυστική και (ανα)στοχαστική αναγνωστική εμπειρία. Τα κείμενα τιλοφορούνται «ετερόδοξα», γιατί επιμένουν να απογυμνώνουν τον άνθρωπο από τις σταθερές του, από την αίγλη με την οποία ο ίδιος επιθυμεί να περιβάλλει τον εαυτό του, και τον παρουσιάζουν απομυθοποιημένο στις πραγματικές του διαστάσεις. Στην πραγματικότητα, όμως, πρόκειται για κείμενα «ορθόδοξα» -με την αρχαιοελληνική σημασία της λέξης δόξα: αντίληψη, γνώμη, κρίση-, ορθόδοξα με την έννοια της προσήλωσης στον ορθό λόγο, της αποποίησης κάθε μύθου, της απογύμνωσης από καθετί κίβδηλα παρηγορητικό, ορθόδοξα με την έννοια της παλιννόστεσης στο ουσιώδες, το καίριο και το σημαντικό της ανθρώπινης ύπαρξης.

Με όχημα τη λεπτή ειρωνεία και την επigrammaticά μεστή γλώσσα, ο Νίκος Δήμου στοχάζεται για θέματα κοινωνικά, πολιτικά, φιλοσοφικά, ηθικά, καλλιτεχνικά. Στο «Η Αντίσταση στον Δαρβίνο», το κείμενο που προτάσσεται στον τίτλο και στο βιβλίο, ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι ο άνθρωπος

απορρίπτει την εξελικτική θεωρία, μην αντέχοντας την τυχασιότητα της ύπαρξής του και την καταγωγή του από τον πίθηκο. Όπως περίτρανα όμως διακηρύσσει, *το μεγαλείο του ανθρώπου είναι ότι παράγει ο ίδιος το νόημα της ύπαρξής του και εηλικιώνεται όταν συμφιλιώνεται με τη μοίρα και τη θέση του μέσα στον κόσμο.*

Σε *καίρους σκοτεινούς δύσκολους άγριους επιπέσει να μιλάμε για τέχνη*; αναρωτιέται ο συγγραφέας στο «Η Ενάτι», για να καταλήξει ότι *δεν επιτρέπεται - επιβάλλεται*. Η τέχνη, κατά τον Ν. Δήμου, δεν είναι μόνο παρηγοριά, αλλά και δικαιοσύνη -για λίγο- της ζωής. Στο «Για όλα φταίει ο Γερμανός», με παρρησία υποστηρίζει ότι η εξιδανικευμένη εικόνα για τους αρχαίους Έλληνες είναι επινόηση της γερμανικής διάνοησης και ότι αυτή η εξιδανικευση σχετίζεται τόσο με το γλωσσικό πρόβλημα όσο και με προβλήματα ταυτότητας, που μας ταλανίζουν ακόμη. Αλλά και στο «20 αλήθειες για το ψέμα του λαϊκισμού», ο συγγραφέας ανθίσταται σθεναρά στις παρωχημένες απόψεις για το ότι η ελληνική γλώσσα και ο ελληνικός πολιτισμός παραμένουν αναλλοίωτα ανά τους αιώνες και θεωρεί λαϊκιστές αυτούς που απειρσकेπα και ανεισησημονικά μιλούν για ιδιαιτερότητα, μοναδικότητα και ανωτερότητα της ελληνικής φυλής και των πολιτισμικών της χαρακτηριστικών.

Στο «Σύζυγος Ιατρού» -ένα κείμενο που αποτέλεσε καταλυτική ομιλία σε ιατρικό συνέδριο, το 2009- ο Νίκος Δήμου αποφασίζει να μιλήσει για την αξία του ιατρικού λειτουργήματος μέσα από τα μάτια αυτών που συμβιώνουν με τους γιατρούς και μοιράζονται την καθημερινότητά τους. Παρά την αυτοαναφορικότητα του κειμένου ή, μάλλον, χάρη σε αυτήν, το «Σύζυγος Ιατρού» είναι ένα απολαυστικό, μεστό ανάγνωσμα που αιωφεύγει τις εφριμένες ανα-

φορές και με κιούμορ -ενίοτε και λεπτή ειρωνεία- αναδεικνύει τη σπουδαιότητα του να είναι κανείς μαχόμενος γιατρός.

Αυτό που συνέχει τα ξεχωριστά, πολυοκτιδή και πολύτροπα κείμενα του βιβλίου είναι ο μοναδικός τρόπος του συγγραφέα να τοποθετείται κριτικά και να ανοίγει δημιουργικές ατραπούς στη σκέψη μας. Η κριτική τοποθέτηση αφορά τόσο την επιλογή των θεμάτων, που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα της προσωπικής, κοινωνικής, φιλοσοφικής, ηθικής και πολιτικής ζωής, όσο και τον τρόπο που τα πραγματεύεται. Η συνύφανση του προσωπικού με το επίσημο ύφος στο ίδιο κείμενο, η έλλειψη οσοβαροφάνειας και η ανεπιτήδευτη, δυνατή γλώσσα -έκφραση ελευθερης ψυχής- αποτελούν ενδιαφέρουσες επιλογές που δένουν αρμονικά το ατομικό με το συλλογικό και το «δικό μου» με το «δικό μας» και καθιστούν τον λόγο του συγγραφέα άμεσο και αποτελεσματικό.

Συνδυάζοντας τους χαμηλούς τόνους και τις κορυφώσεις, τα 13 ετερόδοξα κείμενα διατρανώνουν τη σκέψη και τη μοναδική φωνή του συγγραφέα, την αλήθεια του, που ενίοτε είναι επώδυνη, αλλά αναμφισβήτητα σώζει με την απελευθερωτική δύναμή της, καθώς συνεχώς φέρει καθοριστικά στο να *εηλικιασθούμε, να συμφιλιωθούμε με τη μοίρα μας και τη θέση μας στον κόσμο.*

* Η Γεωργία Σακκά είναι φιλόλογος, καθηγήτρια στη Μέση Εκπαίδευση